

บันทึก

เรื่อง การใช้อายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับ
การขอคืนบำเหน็จเพื่อนับเวลาราชการติดต่อกัน (กรณีนายศลวิชัย)

ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ๗๓๒๔/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๓ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาของสำนักงานคณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์ เกี่ยวกับการใช้อายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในการขอคืนบำเหน็จเพื่อนับเวลาราชการติดต่อกัน กล่าวคือ นายศลวิชัย ได้เสนอเรื่องราร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์ว่า ผู้ร้องมีสิทธิคืนเงินบำเหน็จเพื่อนับเวลาราชการคราวก่อนกับคราวหลังติดต่อกันได้ตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ประกอบกับมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ โดยผู้ร้องได้ทำเรื่องราร้องขอคืนบำเหน็จต่อกระทรวงการคลังแล้ว แต่กระทรวงการคลังไม่ยอมรับคืน อ้างว่าขาดอายุความ และอ้างเหตุผลว่า แม้ว่าผู้ร้องกลับเข้ารับราชการในขณะใช้พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ก็จริง แต่พระราชบัญญัตินี้ได้ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งบัญญัติให้คืนบำเหน็จเสียภายในเวลา ๔ ปีนับแต่วันกลับเข้ารับราชการ และถึงแม้ว่ากำหนดเวลา ๔ ปีนี้ถ้าไม่สามารถนำมาใช้บังคับในกรณีนี้ได้ กระทรวงการคลังก็เห็นว่า กำหนดคืนบำเหน็จต้องเป็นไปตามหลักอายุความทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ต้องคืนภายใน ๑๐ ปี นับแต่ที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ ซึ่งกรณีของผู้ร้องนี้ก็เกินกว่า ๑๐ ปีแล้ว คณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์ได้ประชุมปรึกษาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยพิจารณาให้ความเห็นในกรณีทำนองเดียวกับเรื่องนี้มาแล้ว คือ เรื่องเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ ส่งพร้อมกับหนังสือที่ น. ๖๐๕/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๔๘๗ แต่ไม่ปรากฏว่า ในคราวนั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาถึงปัญหาเรื่องอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ด้วย คณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์จึงเห็นควรให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องนี้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

เรื่องนี้มีปัญหาขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยเพียงปัญหาเดียว คือ อายุความ ๑๐ ปี ตามมาตรา ๑๖๔^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะนำมาใช้บังคับแก่กรณี

ส่งพร้อมกับหนังสือที่ ๓๔๒๑/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๓

^๑ มาตรา ๑๖๔ อันอายุความนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ท่านให้หมักกำหนดสิบปี

ขอคืนบำเหน็จเพื่อนับเวลาราชการติดต่อกันตามมาตรา ๒๐^๒ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ได้หรือไม่

อายุความ ๑๐ ปีตามมาตรา ๑๖๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น หมายถึงกำหนดระยะเวลาอายุความทั่วไปในการบังคับสิทธิเรียกร้องตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๖๓^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถ้ามิได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด เรียกว่าคดีขาดอายุความ แต่การขอคืนบำเหน็จเป็นสิทธิของข้าราชการในการเลือกวิธีการนับเวลาราชการเพื่อคิดคำนวณบำเหน็จบำนาญเมื่อเวลาจะออกจากราชการในภายหน้าซึ่งข้าราชการอาจเลือกกระทำได้ ๒ ประการ คือ ถ้าข้าราชการผู้นั้นประสงค์จะให้นับเวลาที่ได้รับราชการมาแต่ก่อนบวกเข้ากับเวลาที่จะรับราชการต่อไปด้วยกัน ก็ต้องคืนเงินบำเหน็จที่ได้รับไปแล้วอย่างหนึ่ง หรือถ้าจะประสงค์ให้นับแต่เฉพาะเวลาราชการตั้งต้นใหม่ตั้งแต่วันรับราชการคราวหลัง ก็ไม่จำเป็นต้องคืนบำเหน็จที่รับไปแล้วอีกอย่างหนึ่ง สิทธิอันนี้มีใช้สิทธิเรียกร้องตามความหมายตามมาตรา ๑๖๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในขณะที่ข้าราชการยังรับราชการอยู่ ยังไม่มีสิทธิเรียกร้องบำเหน็จบำนาญ และอายุความดังกล่าวแล้วจึงยังไม่เริ่มนับ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า จะนำบทบัญญัติเรื่องอายุความ ๑๐ ปีตามมาตรา ๑๖๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับในกรณีนี้ยังไม่ได้

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๐๓

^๒ มาตรา ๒๐ ผู้ซึ่งได้รับบำเหน็จเหตุทดแทนนั้น ถ้ารัฐบาลให้กลับเข้ารับราชการอีก จะส่งเงินบำเหน็จที่ได้รับไปคืนเข้าพระคลังและนับเวลาที่ได้รับราชการมาแต่ก่อนบวกเข้ากับเวลาที่จะรับราชการต่อไป เพื่อได้รับบำเหน็จบำนาญในภายหน้าก็ได้ หรือจะไม่ส่งเงินบำเหน็จคืนและนับเวลาราชการตั้งต้นใหม่ตั้งแต่วันเข้ารับราชการคราวหลังก็ได้

^๓ มาตรา ๑๖๓ อันสิทธิเรียกร้องอย่างใด ๆ ถ้ามิได้ใช้บังคับเสียภายในระยะเวลาอันกฎหมายกำหนดไว้ ท่านว่าตกเป็นอันขาดอายุความ ห้ามมิให้ฟ้องร้อง